

NK BAANWIELRENNEN 2012

ECONOMISCHE IMPACT EN BEZOEKERSPROFIEL

in opdracht van

Rapportage voor Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland

© 2013, HAN Sport en Bewegen, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen;
Werkgroep Evaluatie SPORTEVENEMENTEN.

Dataverzameling: Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Auteur: Willem de Boer

Met medewerking van: Jelle Schoemaker, studenten van de Hogeschool van
Arnhem en Nijmegen

Peer-review: Pieter Verhoogt (Sport2B)

Contactpersoon: Willem de Boer

E willem.deboer@han.nl

W www.evenementenevaluatie.nl; www.han.nl/sporteconomie

SAMENVATTING

Eind december 2012 vonden de Nederlandse Kampioenschappen Baanwielrennen plaats in Omnisport Apeldoorn. In opdracht van de provincie Gelderland heeft de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen de economische impact en het bezoekersprofiel van dit evenement in kaart gebracht.

De NK Baanwielrennen 2012 in Omnisport Apeldoorn trokken, verspreid over 4 wedstrijddagen, 4278 dagbezoekers. De laatste dag, zondag 30 december, trok verreweg de meeste dagbezoekers, ruim 40% van het totaal. Gemiddeld was een bezoeker 1,7 dag op de NK aanwezig, waarmee er naar schatting ruim 2500 individuele bezoekers waren.

De totale economische impact van de NK Baanwielrennen voor de provincie Gelderland is positief, namelijk **€ 77.400**. De bezoekers dragen, met zo'n € 50.000, het meeste bij aan de Gelderse economie, vooral via bestedingen aan eten en drinken. De economische impact van deelnemers was € 37.500, oftewel bijna € 100 per deelnemer. De organisatie had een kleine negatieve bijdrage in de economische impact. Dit betekent dat de organisatie minder bestedingen deed in de Gelderland, dan dat zij aan inkomsten ontving uit deze provincie. Dit weglekeffect bedroeg zo'n € 10.000. In vergelijking met de WK Baanwielrennen 2011 (totale impact 1,3 miljoen euro) laten de NK dus een bescheiden, maar ook positieve, bijdrage aan de Gelderse economie zien.

Iets minder dan de helft van de toeschouwers kwam uit Gelderland, terwijl een kwart van de bezoekers uit Noord- en Zuid-Holland kwam. De gemiddelde bezoeker was een man van middelbare leeftijd, die middelbaar of hoger onderwijs heeft genoten. Van de bezoekers verbleef vijf procent door het evenement minimaal één nacht buiten het eigen huis, voornamelijk in bungalowparken en bij vrienden of familie. Het evenement kreeg een gemiddelde waarderingscijfer van 7,7. Over Omnisport als topsportlocatie waren de bezoekers het meest tevreden.

peer-review:

Onderhavig onderzoek is uitgevoerd en getoetst volgens de richtlijnenhandboeken Economische Impact, Bezoekersprofielen en Promotionele Waarde van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP), heeft na de peer-review het predicaat WESP-waardig meegekregen en kan daarom met deze bronvermelding worden gepubliceerd.

Inhoud

Samenvatting.....	3
peer-review:.....	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	6
Achtergrond evenement.....	6
Achtergrond onderzoek.....	6
Structuur van het rapport.....	7
Hoofdstuk 2 Methodologie	8
WESP	8
Begripsbepaling en afbakening.....	8
Dataverzameling	9
Representativiteit van het onderzoek.....	10
Peer-review	11
Hoofdstuk 3 Profiel Bezoekers.....	12
Aantallen bezoekers	12
Bezoekersprofiel	13
Herkomst bezoekers	13
Opleiding	14
Gezelschap	15
Motief.....	15
Gemiddelde bestedingen	16
Overnachtingen	17
Tevredenheid en Waardering	17
Samenvatting	20
Hoofdstuk 4 Economische impact.....	21
Inleiding	21
Wat zijn additionele bestedingen?	21
Bezoekers, overnachtingen en bestedingen	22
Additionele bezoeken en bezoekers	22
Bestedingen bezoekers	23
Overnachtingen en bestedingen aan logies door bezoekers.....	24
Economische impact deelnemers.....	24
Economische impact vanuit de organisatie.....	26
Bestedingen vanuit de media	27
Samenvatting	28
Bijlage 1: Bronnen.....	29
Geraadpleegde literatuur.....	29
Geraadpleegde websites.....	29

Bijlage 2: Enqueteurs.....	30
Bijlage 3: Vragenlijst bezoekersenquete	31

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Achtergrond evenement

De Nederlandse Kampioenschappen (NK) Baanwielrennen vormen een jaarlijks terugkerend evenement, waarbij de beste baanwielrenners van Nederland uitmaken wie zich de beste van het land mag noemen op verschillende disciplines en in diverse categorieën. Deze disciplines zijn: sprint, individuele en ploegen-achterevoering, keirin, puntenkoers, scratch, tandem en omnium. De NK waren zowel voor mannen als vrouwen en naast de senioren waren er ook de categorieën 'nieuwelingen' (15- en 16-jarigen) en junioren (17- en 18-jarigen), voor jongens en meisjes.

De Nederlandse Kampioenschappen Baanwielrennen vinden de laatste jaren (met uitzondering van 2009) in Omnisport Apeldoorn plaats. Omnisport Apeldoorn is de meest moderne toplocatie voor baanwielrennen in Nederland en zeer geschikt voor internationale wedstrijden. In 2011 werden zowel de wereld- als Europese kampioenschappen in Apeldoorn gehouden. In beide gevallen was Libéma Profcycling de organisator van het evenement en dat geldt ook voor de meest recente Nederlandse Kampioenschappen.

De NK 2012 werden gehouden over vier dagen, van 27 tot en met 30 december. Ook de voorgaande jaren vond het evenement plaats tussen Kerst en oudejaarsdag. Op elke dag werd er een gevarieerd programma aangeboden, waarbij er ook iedere avond finales in meerdere disciplines en categorieën waren. Volgens de organisator werd het evenement, met meer dan 4000 dagbezoekers, goed bezocht. Hoogtepunt wat dat betreft was de laatste dag (zondag). Op deze dag kwam ook Olympisch wegkampioen Marianne Vos in actie en zij pakte de titel op de koppelkoers, samen met Roxanne Knetemann. Daarnaast kwamen ook internationale toppers als Kirsten Wild en Theo Bos in actie.

Achtergrond onderzoek

De Provinciale Staten van de provincie Gelderland stelden in 2009 met de notitie 'Gelderland Sportland, een wereld te winnen!' zich ten doel om sport en bewegen in Gelderland de komende jaren in de volle breedte op een hoger niveau te brengen. Topsportevenementen vormden hierbinnen een belangrijk onderdeel, onder meer als podium en als inspiratiebron. De provincie wil dan ook aansprekende topsportevenementen naar Gelderland halen. Deze kunnen immers niet alleen voor de sport, maar ook economisch en maatschappelijk van waarde

zijn. De provincie ziet het binnenhalen van topsportevenementen als 'een waardevolle investering in de toeristensector, de werkgelegenheid en (...) [een bijdrage] aan het beeld van een provincie waar het goed wonen, werken en recreëren is'¹.

De provincie stelt, in het kader van Gelderland Sportland, subsidies beschikbaar aan de organisatoren van sportevenementen van grootschalige sportevenementen op het gebied van de kernsporten van Gelderland. Dat zijn: wielrennen, atletiek, judo, hippische sport en volleybal. Eén van de voorwaarden van deze subsidies is een evaluatie de economische impact van het evenement voor Gelderland volgens de richtlijnen van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Dit betekent dat het evenement wordt onderzocht volgens een gestandaardiseerde methode, welke landelijk is vastgesteld in deze Werkgroep. Alhoewel evenementen van elkaar verschillen, zijn de uitkomsten van de onderzoeken hierdoor goed vergelijkbaar. In de WESP werken wetenschappers en onderzoekers samen om te komen tot standaarden, om zo onderzoek vergelijkbaar te maken en op een hoog niveau te krijgen en te houden.

Structuur van het rapport

In het volgende hoofdstuk wordt de methodologie van het onderzoek besproken. Hoofdstuk 3 richt zich op de karakteristieken van de bezoekers, inclusief hun uitgaven door en de tevredenheid over (verschillende aspecten van) de Nederlandse Kampioenschappen Baanwielrennen 2012. Hoofdstuk 4 behandelt de economische impact van het evenement voor de provincie Gelderland.

¹ Bron: *Gelderland Sportland: Programma 2010-2016*.

HOOFDSTUK 2 METHODOLOGIE

WESP

De NK Baanwielrennen zijn geëvalueerd volgens gestandaardiseerde methoden, welke landelijk zijn vastgesteld in de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Alhoewel alle sportevenementen van elkaar verschillen zullen de uitkomsten van de onderzoeken wel goed vergelijkbaar zijn. In WESP werken wetenschappers en onderzoekers van acht Hogescholen en enkele andere maatschappelijke en onderzoeksorganisaties, zoals NOC*NSF, het Mulier Instituut en het CBS, samen om standaardrichtlijnen te ontwerpen om de sociale, economische en promotionele impact van (sport)evenementen te meten. Doel van de WESP is om samen te komen tot uniforme standaarden, om zo onderzoek vergelijkbaar te maken en op een hoog niveau te krijgen en houden.

Begripsbepaling en afbakening

Het begrip economische *impact* behoeft enige toelichting. De economische impact van een sportevenement wordt gedefinieerd als de extra bestedingen die door dit evenement veroorzaakt worden in een bepaalde **afgebakende omgeving van het evenement**, in dit geval de provincie Gelderland. Er is gekozen voor deze afbakening omdat de provincie Gelderland, die het evenement financieel ondersteunt, door middel van een WESP-evaluatie wil weten wat de economische impact is voor de Gelderland.

Het onderzoek voor de **economische impact** van een sportevenement richt zich in principe op de **additionele uitgaven** in, in dit geval, Gelderland van de volgende vier actoren rondom het evenement:

- Bezoekers
- Deelnemers
- De organisatie van het evenement
- De media.

Bij de bepaling van de economische impact vanuit de organisatie wordt gekeken naar de inkomsten en uitgaven van de organisatie die *direct* in de provincie Gelderland worden gedaan. Er wordt nadrukkelijk niet gekeken naar de inkomsten van uitgaven van de derden (personen of organisaties) waarvan de organisatie inkomsten ontvangt of aan wie het uitgaven doet. Ter verduidelijking een voorbeeld. Als de organisator van het evenement een cateraar uit de regio (in dit geval provincie Gelderland) haalt, worden deze uitgaven volledig binnen de

regio gerekend. In werkelijkheid kan de cateraar juist grotendeels zijn kosten, zoals personeel, ingrediënten en materialen, buiten de regio maken. Omgekeerd kan de organisatie bijvoorbeeld voor de opbouw van het evenement een bedrijf van buiten de regio inhuren. In dat geval vallen voor deze analyse de uitgaven aan dit bedrijf volledig buiten de regio, ook al is het in werkelijkheid zo dat dit bedrijf juist allerlei uitgaven (zoals inhuur van personeel, overnachtingen en materialen) binnen de regio doet. Al deze *indirecte* effecten zijn zeker van belang voor de regionale economie, echter is het bijzonder lastig en zeer arbeidsintensief om zulke effecten in kaart te brengen. Dit valt daarom ook buiten de scope van dit onderzoek. Het is echter wel belangrijk dat de lezer zich van bovenstaande effecten bewust is.

Onder de **economische betekenis** van een sportevenement wordt verstaan de economische impact, *plus* eventueel alle andere effecten die men als economisch kan betitelen (bijvoorbeeld promotie, schade e.d.). In tegenstelling tot de strenge definitie van het begrip 'de economische impact', is er geen specifieke afbakening voor de term 'de economische betekenis'.

Het doel van onderzoek is om een beeld te krijgen van het bezoekersprofiel en de economische impact van de NK Baanwielrennen. Voor onderhavig onderzoek is gebruik gemaakt de richtlijnenhandboeken die door de WESP zijn vastgesteld, te weten de Richtlijnenhandboeken Economische Impact en Bezoekersprofiel (allebei versie 1.1). Deze handboeken zijn te downloaden via de website van de WESP: www.evenementenevaluatie.nl.

Dataverzameling

Om tot de resultaten te komen hebben is veldwerk verricht. Tijdens de NK Baanwielrennen zijn er steekproefsgewijs enquêtes afgenomen bij bezoekers aan het evenement. De vragenlijst van de bezoekersenquête (zie bijlage 3) was gericht op het bezoekersprofiel en de economische impact van het evenement en zijn opgesteld aan de hand van de richtlijnen van de WESP.

De interviews met bezoekers zijn afgenomen tussen 17.00 uur en 21.00 uur op de laatste drie wedstrijddagen (28 tot en met 30 december). De enquêtes zijn uitgevoerd door studenten van de minor Sporteconomie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). Dit is een keuzemodule voor HBO-studenten in de eindfase van hun studie (laatste twee jaar). De participerende studenten zijn te vinden in bijlage 1. De enquête is afgenomen middels met elektronische hulpmiddelen, zoals smartphones en tablets (zoals de iPad) en de software van

iSurvey (www.isurveysoft.com). Al het werk van de studenten is verricht onder toezicht van docenten en onderzoeksmedewerkers van de HAN.

De enquêtes zijn afgenomen rondom de tribunes van Omnisport Apeldoorn. In totaal zijn 267 bezoekersenquêtes bruikbaar gebleken en meegenomen in de uiteindelijke dataset die ten grondslag ligt aan het onderzoek. Gegevens over de bezoekersaantallen zijn afkomstig van het Libéma Profcycling, de organisator van het evenement. Gegevens over de uitgaven van deelnemers en hun aanhang is verkregen via de enquêtes, waar ook enkele deelnemers bevonden (vijf in totaal) en gegevens van de organisatie Libéma Profcycling. Tot slot zijn gegevens over de inkomsten en uitgaven van de organisatie van het evenement afkomstig van Libéma Profcycling.

Representativiteit van het onderzoek

De dataverzameling heeft in totaal 267 bezoekersenquêtes opgeleverd. De richtlijnen van de WESP schrijven voor dat onder populaties met een omvang tot 5000 personen er minimaal 270 enquêtes gehouden moeten worden om een voldoende betrouwbaar beeld te geven van het evenement. Betrouwbaar betekent in dit geval dat met 95% zekerheid kan worden gezegd dat de werkelijkheid binnen een marge van +5% tot -5% van de uitkomsten van het onderzoek vallen. Het kritische aantal van 270 is dus bijna gehaald voor wat betreft de bezoekers. Gezien de gerealiseerde bezoekersaantallen van bijna 4300, kan worden gezegd dat met het huidige aantal enquêtes net niet het streefaantal is bereikt, maar dat desondanks een voldoende representatief beeld van het evenement kan worden geschetst. De resultaten die hieronder zijn beschreven zullen daarom een betrouwbaar beeld geven van het evenement, haar bezoekers en de omwonenden. Echter, dit geldt in veel mindere mate voor *deelpopulaties* binnen het onderzoek, bijvoorbeeld over bezoekers op één bepaalde dag of de groep van bezoekers een overnachting buitenshuis hebben gedaan. Het aantal geënuquêteerden hiervoor is kleiner, waardoor de betrouwbaarheid van de (deel-) uitkomst ook afneemt. Immers, als er 100 personen binnen een groep van 1000 worden ondervraagd is de kans op een representatief beeld veel groter dan wanneer 1 persoon uit een populatie van 10 geïnterviewd wordt. De lezer dient dus, net als de onderzoeker, voorzichtig om te gaan met resultaten die betrekking hebben op een deel van de populatie.

Peer-review

De peer-review is een standaardcontrole die deel uitmaakt van de richtlijnen van de WESP. Deze wordt uitgevoerd door een vertegenwoordiger van WESP. In dit geval heeft Pieter Verhoogt van onderzoeksbureau Sport2B de peer-review voor zijn rekening genomen. De heer Verhoogt is nauw bij de WESP betrokken, evenals bij de ontwikkeling van de richtlijnen. Bij de peer-review zijn de gevolgde procedures, de enquêtes, de dataverwerking en de dataset zelf nauwkeurig gecontroleerd. Uiteraard worden ook de navolgende resultaten door de peer-reviewer getoetst.

Conclusie peer-review

De belangrijkste conclusies van de peer-reviewer zijn:

- Peer-reviewer is alleen **na** het evenement bij het onderzoek betrokken geweest en heeft dus niet kunnen reflecteren op de gekozen methoden en de vragenlijst voorafgaande aan het evenement.
- Zorgvuldige databestanden waarbij de berekeningen goed te controleren zijn (transparant, reproduceerbaar).
- Goede toelichting waarom met $n=267$ toch betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan, ondanks net niet halen van WESP-voorgeschreven $n=270$.
- Peer-reviewer wijst er op dat er voor deelpopulaties onder de bezoekers, zoals bijvoorbeeld de 'overnachters', de betrouwbaarheid van de uitkomsten klein is en de uitkomsten dus als indicatief moeten worden gezien. Dit is overigens niet in afwijking van de WESP-richtlijnen.
- Bovenstaande kanttekening is in het bijzonder van toepassing voor de uitspraken over de kleine populatie deelnemers in het onderzoek.
- Er is nog feedback gegeven op een aantal details in de conceptrapportage (deze is verwerkt in de eindrapportage).

Onderhavig onderzoek is uitgevoerd en getoetst volgens de richtlijnenhandboeken Economische Impact, Bezoekersprofielen en Promotionele Waarde van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP), heeft na de peer-review het predicaat WESP-waardig meegekregen en kan daarom met deze bronvermelding worden gepubliceerd.

HOOFDSTUK 3 PROFIEL BEZOEKERS

Aantallen bezoekers

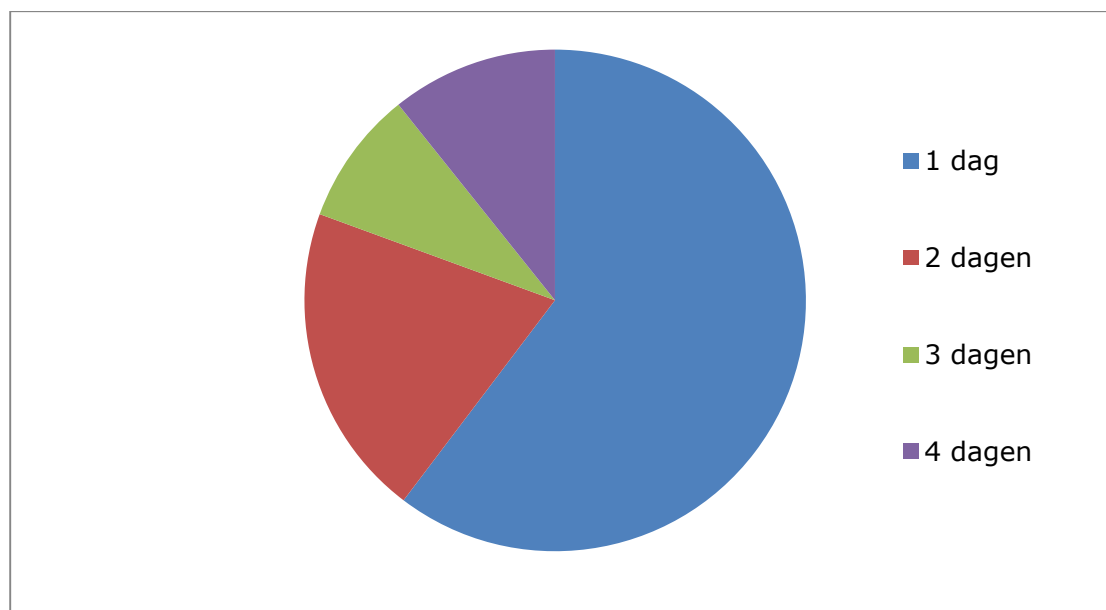
Naar de NK Baanwielrennen 2012 kwamen in totaal bijna 4300 dagbezoekers. Hier worden personen die meerdere dagen op het evenement aanwezig zijn ook meerdere keren meegeteld. Op de afsluitende zondag kwamen verreweg de meeste bezoekers af: bijna 1800, oftewel bijna 40% van alle dagbezoeken. De vrijdag was de minst populaire dag.

Bezoekers	Totaal
Donderdag 27 december	772
Vrijdag 28 december	622
Zaterdag 29 december	1.095
Zondag 30 december	1.789
Totaal	4.278

Tabel 1 Bezoekersaantal NK Baanwielrennen 2012

Zes van de tien bezoekers van de NK Baanwielrennen kwamen voor één dag naar het evenement. Daarentegen was negen procent van de bezoekers elke dag aanwezig. Gemiddeld zijn bezoekers 1,7 dagen aanwezig bij de NK, waardoor de 4278 dagbezoeken voor rekening komen voor zo'n **2519** afzonderlijke bezoekers.

Figuur 1 – Hoeveel dagen bezoekt u de NK Baanwielrennen?

Bezoekersprofiel

Het onderzoek naar het bezoekersprofiel heeft zich alleen op volwassenen (18 jaar en ouder) gericht. Tijdens het evenement waren er drie maal zoveel mannen (74%) als vrouwen (26%) aanwezig. De gemiddelde leeftijd van de volwassen bezoekers was met 47 jaar relatief hoog. Dit komt onder meer doordat 55+-ers meer dan een derde van het publiek uitmaken. Nog geen kwart was onder de 35 jaar. Hierbij moet worden aangetekend dat alleen volwassenen zijn ondervraagd, terwijl een aanzienlijk deel van de toeschouwers jonger dan 18 was. Tussen de verschillende evenementdagen waren er vrijwel geen verschillen voor wat betreft de gemiddelde leeftijd. Wel waren er (in onze steekproef) relatief iets meer mannen dan gemiddeld op de doordeweekse dagen en relatief meer vrouwen in het weekend.

Leeftijd	Bezoekers
<25	13%
25-34	11%
35-44	17%
45-54	24%
55-64	21%
65+	14%
Totaal	100%
Man	74%
Vrouw	26%

Tabel 2 Verdeling respondenten naar leeftijd en geslacht

Herkomst bezoekers

De herkomst van bezoekers staat vermeld in tabel 3. Meer dan helft (52%) van alle bezoekers komt niet uit Gelderland. Ter vergelijking: bij de Wereldkampioenschappen (WK) Baanwielrennen was een kleiner deel (48%) van de bezoekers van buiten Gelderland afkomstig. Zonder de buitenlanders was dit zelfs maar 42%. Procentueel kwamen er dus meer bezoekers uit de rest van Nederland bij de NK 2012, dan bij het WK 2011.

Na Gelderland volgen de provincies Overijssel en Noord-Holland als belangrijkste provincies van herkomst. Slechts 1 % van de bezoekers kwam uit het buitenland, wat niet zo vreemd is, gezien het nationale karakter van het evenement.

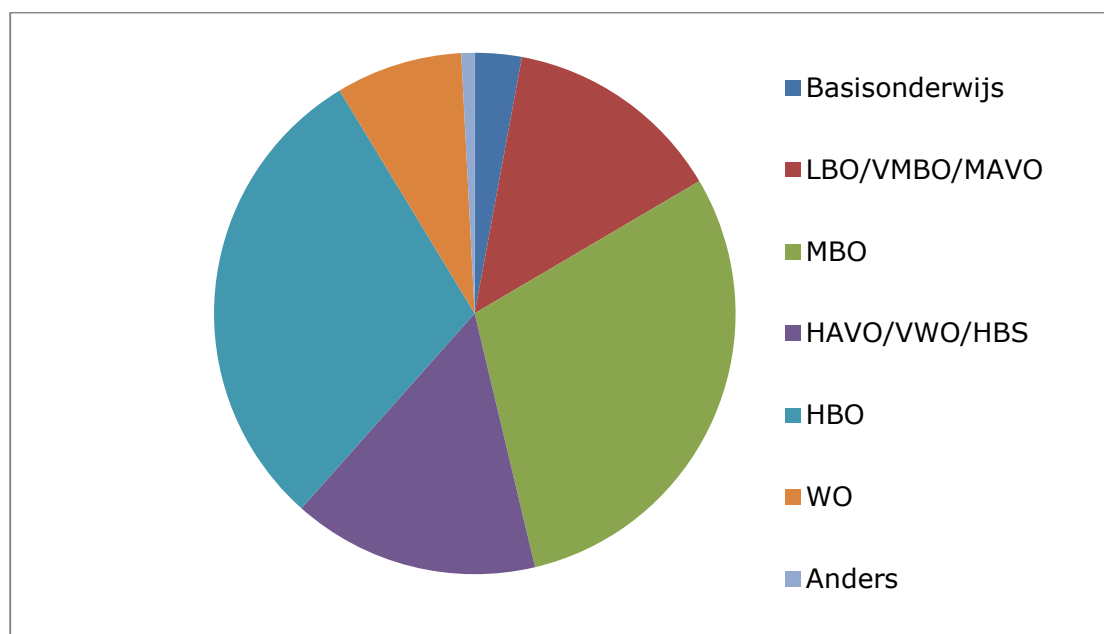
Opleiding

Opvallend aan het **opleidingsniveau** van de respondenten is dat dit zeer geconcentreerd zit in de groepen van middelbaar en hoger onderwijs. Ongeveer 8 van de 10 respondenten heeft een diploma MBO (32%), HBO (30%) of Havo/VWO (17%) als hoogste diploma. Wetenschappelijk opgeleiden (5%) zijn ondervertegenwoordigd ten opzichte van het landelijk gemiddelde en hetzelfde geldt, zij het in mindere mate, voor personen met een LBO/VMBO-onderwijs als hoogst afgeronde opleiding.

Herkomst	Totaal
Gelderland	48%
Zuid-Holland	15%
Noord-Holland	9%
Overijssel	8%
Noord-Brabant	4%
Utrecht	3%
Overig Nederland	14%
Buitenland	1%

Tabel 3 Herkomst bezoekers

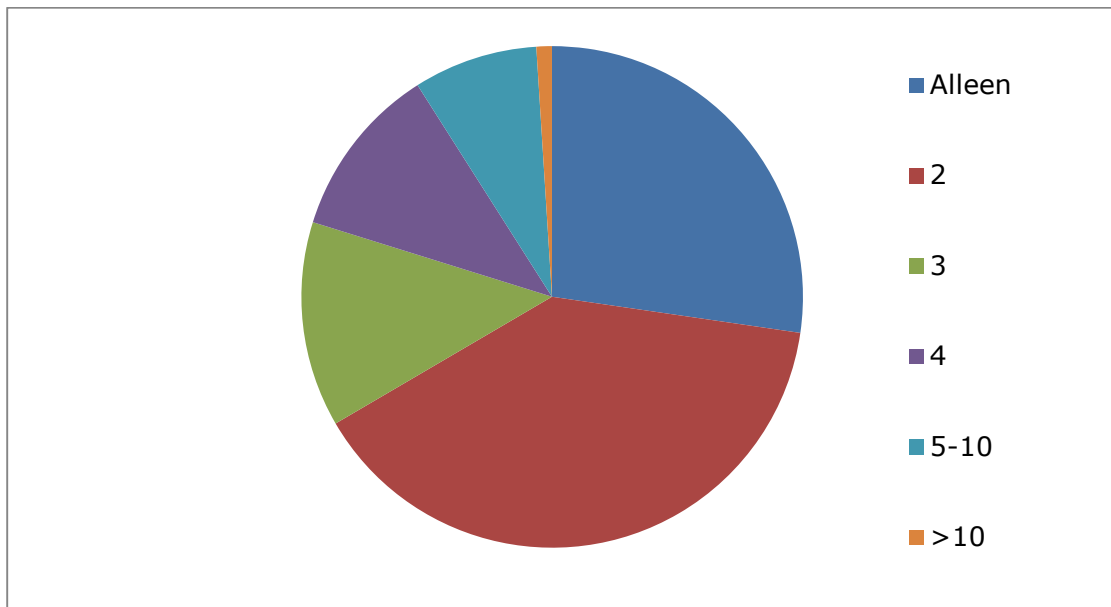
Figuur 2 – Opleiding respondenten

Gezelschap

Opvallend aan de omvang van het gezelschap is dat een groot deel, meer dan een kwart van het totaal, van de bezoekers alleen kwam. De bezoekers die met zijn tweeën kwamen vormen de grootste groep, met bijna 40%. Grote groepen waren er nauwelijks: minder dan 10% van de bezoekers kwam in een groep van 5 personen of meer. Groepen van meer dan tien personen vormden slechts één procent van het totaal. De gemiddelde groepsgrootte komt uit op 2,6 personen en dat is vrij klein te noemen in vergelijking met bijvoorbeeld de WK Baanwielrennen 2011, toen de gemiddelde groepsgrootte uitkwam op 3,0.

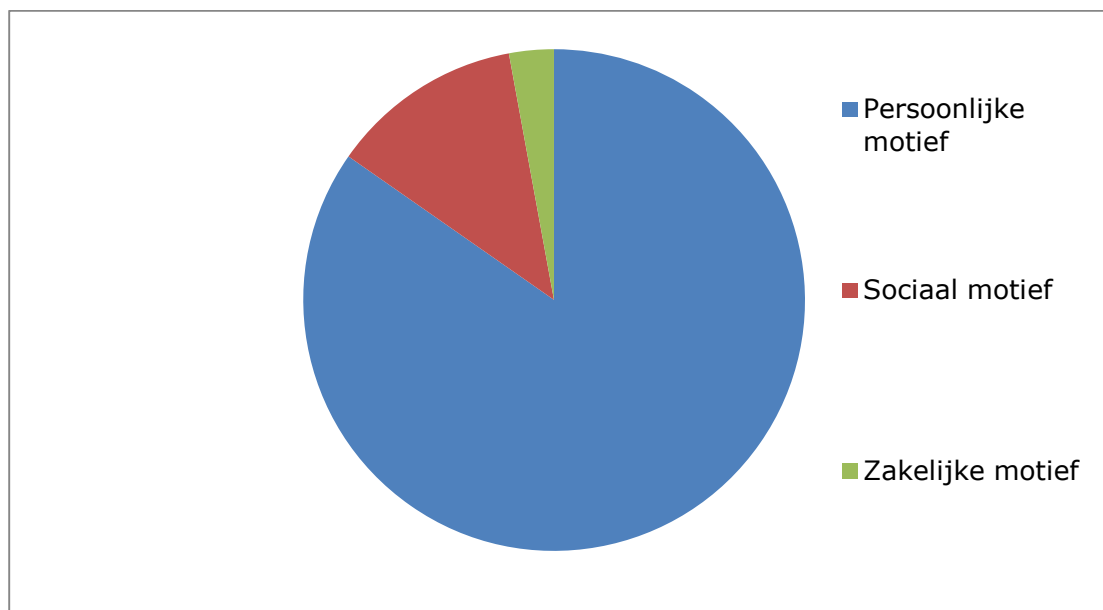
Figuur 2 Omvang groepsgrootte bezoeker (aandeel)

Motief

Van alle respondenten gaf bijna driekwart (73%) aan dat hij of zij kwam vanwege een persoonlijk motief (vermaak, beleving) en 21% kwam met een sociale motief (contact onderhouden, ontmoeten). De overige aanwezigen (6%) kwam vanuit een zakelijk motief (zoals netwerken).

Figuur 3 – Motief voor bezoek

Gemiddelde bestedingen

Gemiddeld is er door de bezoekers in onze steekproef die zelf uitgaven deden bijna 33 euro uitgegeven aan zaken die aan het evenement gerelateerd zijn. Hierbij zijn de uitgaven aan overnachtingen niet meegeteld. Aan toegang werd relatief veel uitgegeven – een dagkaartje zonder korting kostte elf euro aan de kassa. De bezoekers gaven het meest ,gemiddeld bijna 13 euro per persoon, uit aan eten en drinken, waarvan ongeveer tweederde binnen Omnisport Apeldoorn. Aan vervoer werd bijna zes euro per persoon besteed en aan winkelen € 3,61. Bij de WK in 2011 waren de gemiddelde bestedingen zo'n € 10 hoger. Het verschil wordt ongeveer voor de helft verklaard door de hoge buitenlandse bestedingen.

Bestedingscategorie	Gemiddelde besteding
Toegang	€ 9,62
Eten en drinken	€ 12,98
Winkelen	€ 3,61
Vervoer	€ 5,85
Overig	€ 0,71
Totaal	€ 32,78

Tabel 4 Gemiddelde bestedingen per persoon naar bestedingscategorie

Overnachtingen

Van alle geïnterviewden overnachtte **5%** minimaal één nacht buiten het eigen huis². Van deze personen overnachtte bijna 40% in de gemeente Apeldoorn en meer dan de helft elders in de provincie Gelderland. De overige 8% verbleef buiten de provincie Gelderland. Gemiddeld duurde een overnachting 3,2 nachten voor alle overnachters en 3,4 voor de overnachters in de provincie Gelderland. Tabel 5 laat zien over welke accommodaties de overnachtingen waren verdeeld. Iets meer dan de helft van de overnachtingen vonden plaats in een bungalowpark. Daarnaast waren ook de (gratis) overnachtingen bij vrienden of familie in trek. De gemiddelde overnachtingsprijs was zo'n €12,- per persoon per nacht. Dit is inclusief de gratis overnachtingen bij vrienden en familie. Als deze groep buiten beschouwing worden gelaten is de gemiddelde overnachtingsprijs voor de betalende overnachters een kleine €18,- per persoon per nacht.

Accommodatie	Overnachtingen	Gemiddelde Prijs p.p.p.n
Vrienden/familie	34%	€ 0,00
Bed & Breakfast	5%	€ 12,50
Bungalowpark	51%	€ 13,10
Hotel, 0-3 sterren	5%	€ 55,00
Hotel,4-5 sterren	5%	€ 35,00
Totaal	100%	€ 11,71

Tabel 5 Verdeling overnachtingen over accommodaties en naar herkomst

Tevredenheid en Waardering

Voor de organisatie van de NK Baanwielrennen is er ook gekeken naar de mate waarin bezoekers tevreden zijn over verschillende aspecten van het evenement. Het gaat daarbij om de locatie (Omnisport Apeldoorn), de sfeer en amusementswaarde, de organisatie van het evenement, de data waarop de NK plaatsvinden – al enige jaren tussen Kerst en oud en nieuw – en het 'waar voor mijn geld'-element (value for money). In onderstaande tabellen staan de uitkomsten hiervan weergegeven.

²² Omdat dit een relatief kleine subpopulatie van de steekproef betreft, zijn de cijfers in deze sectie niet heel betrouwbaar, maar meer indicatief.

De bezoekers zijn verreweg het meest tevreden over de locatie. Niemand is ontevreden over Omnisport Apeldoorn en meer dan de helft is 'zeer tevreden'. De sfeer/amusementswaarde krijgt de laagste gemiddelde waardering, maar ook hierover is maar een klein aandeel (8%) ontevreden. Hierbij spelen de lage bezoekersaantallen op donderdag en vrijdag mogelijk een rol.

Waardering	Locatie	Sfeer en amuse- mentswaarde	Organisatie	Planning (eind december)	Value for money
Zeer ontevreden	0%	1%	0%	1%	1%
Ontevreden	0%	7%	3%	5%	7%
Neutraal	3%	20%	12%	14%	14%
Tevreden	41%	60%	64%	53%	55%
Zeer tevreden	55%	12%	20%	27%	23%
Gemiddelde (1-5)	4,51	3,75	4,01	4,02	3,91

Tabel 6 Tevredenheid bezoekers over verschillende aspecten van de NK Baanwielrennen 2012

De bezoekers aan de NK Baanwielrennen waarden het evenement in zijn geheel met een gemiddelde van **7,7**. Tussen de dagen zit er weinig variatie in het gemiddelde waarderingcijfers, met voor de afsluitende zondag een iets hoger cijfer dan de 2 dagen daarvoor.

Meer dan de helft van de respondenten gaven het evenement een 8 en één op de negen bezoekers gaf een negen of een 10. Slechts één respondent gaf het evenement een onvoldoende. De waardering voor dit evenement is gemiddeld te noemen voor sportevenementen van een vergelijkbare schaal. Het cijfer is, niet verwonderlijk, wel iets lager dan voor de WK Baanwielrennen 2011 (8,0) in hetzelfde Omnisport.

Veel bezoekers, 12% van alle geënquêteerden, gaven aan in de 'open ruimte voor opmerkingen' dat ze enigszins teleurgesteld waren over de, in hun ogen, lage bezoekersaantallen, met name op donderdag en vrijdag. Hierdoor viel de sfeer in hun ogen wat tegen. Daarnaast maakte 8% van het publiek opmerkingen over het programma ('langdradig', 'te lange pauzes') en dat de praktijk soms afweek van het programmaboekje. Negen procent van de respondenten maakte een opmerking over omgevingsfactoren, zoals de muziek, het scorebord of de parkeergelegenheden. Ook waren er relatief veel opmerkingen over de catering ('te duur', 'te weinig verkooppunten') in Omnisport. Overigens waren lang niet

alle opmerkingen van negatieve aard en werd ook vaak aangestipt dat er 'vaker dit soort evenementen' zouden moeten plaatsvinden in Omnisport Apeldoorn.

Waarderingcijfer	28-dec	29-dec	30-dec	Totaal
5	0%	0%	1%	0%
6	3%	4%	2%	3%
7	34%	33%	29%	32%
8	56%	55%	52%	54%
9	7%	6%	13%	9%
10	0%	2%	2%	2%
Gemiddelde	7,66	7,69	7,81	7,72

Tabel 7 Waardering bezoekers voor de NK Baanwielrennen 2012 in het algemeen

Van de respondenten gaf 93% aan weer bij het evenement aanwezig te willen zijn indien het volgend jaar weer in Omnisport Apeldoorn gehouden wordt. Op de drukste dag (zondag) is dit aandeel weliswaar iets lager, maar nog altijd bijna 90%. Ook de mensen die maar 1 dag op het evenement zijn geweest geven in deze mate aan weer naar het evenement te komen. En van de aanwezigen was 63% vorig jaar ook aanwezig. Dit geldt met name voor de vrijdag en zaterdag (70%), terwijl op zondag de helft van het publiek nieuw was, in relatie met de vorige editie van de NK. De bezoekers die vorig jaar niet aanwezig waren zijn gemiddeld 5 jaar jonger dan de herhaalbezoekers (44 om 49 jaar). Van de 'nieuwe' bezoekers is 53% jonger dan 45 jaar, tegenover 35% onder de 'trouwe klanten'.

Volgend jaar weer het evenement bezoeken?	28-dec	29-dec	30-dec	Totaal
Ja	97%	94%	89%	93%
Nee	3%	6%	11%	7%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 8 Zou u, indien het evenement volgend jaar weer in Omnisport Apeldoorn wordt gehouden, de NK weer bezoeken?

Vorig jaar evenement bezocht?	28-dec	29-dec	30-dec	Totaal
Ja	69%	70%	51%	63%
Nee	31%	30%	49%	37%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 9 Heeft u vorig jaar de NK Baanwielrennen ook bezocht?

Samenvatting

De NK Baanwielrennen 2012 in Omnisport Apeldoorn trokken, verspreid over 4 wedstrijddagen, 4278 dagbezoekers. Op de laatste dag kwamen verreweg de meeste, ruim 40%. Gemiddeld was een bezoeker 1,7 dag op de NK aanwezig, waarmee er naar schatting ruim 2500 individuele bezoekers waren. Iets minder dan de helft van de toeschouwers kwam uit Gelderland, terwijl een kwart van de bezoekers uit Noord- en Zuid-Holland kwam. De gemiddelde bezoeker was een man van middelbare leeftijd, die middelbaar en hoger onderwijs (HBO) heeft genoten. De toeschouwers gaven gemiddeld relatief veel, zo'n 33 euro, per persoon uit, voornamelijk aan eten en drinken en de toegang. Van de bezoekers verbleef vijf procent door het evenement minimaal 1 nacht buiten het eigen huis, voornamelijk in bungalowparken en bij vrienden of familie. Het evenement kreeg een gemiddelde waarderingcijfer van 7,7. Over Omnisport als topsportlocatie waren de bezoekers het meest tevreden.

HOOFDSTUK 4 ECONOMISCHE IMPACT

Inleiding

Met de economische *impact* van de NK Baanwielrennen wordt bedoeld de additionele, dat wil zeggen extra, bestedingen die door dit evenement worden veroorzaakt in een afgebakend gebied. In het geval van dit NK Baanwielrennen wordt met dit gebied de provincie Gelderland bedoeld.

Bij een internationaal topsportevenement als de NK Baanwielrennen zijn verschillende 'economische effecten' te onderscheiden: gekochte toegangskaartjes door toeschouwers, overnachtingen door buitenlandse deelnemers, uitgaven en inkomsten van de organisatie, enzovoorts. In zekere zin zijn dit allemaal 'economische effecten': ze zijn een gevolg van het sportevenement voor de economie. De centrale vraag is: welke effecten zijn echt additioneel en zijn niet het gevolg van een verschuiving van de 'binnenlandse', of in dit geval 'binnenprovinciaalse', vraag?

Wat zijn additionele bestedingen?

We beschouwen in principe alleen de bestedingen additioneel die aan twee voorwaarden voldoen:

- Er is een oorzakelijk verband met de organisatie van het evenement. In de praktijk betekent dit dat alleen de bestedingen worden meegenomen van bezoekers, deelnemers, organisatie en pers die speciaal voor het evenement naar Gelderland zijn gekomen. In dit onderzoek worden uitgaven van de inwoners van Gelderland alleen als additioneel gezien, als zij, als het evenement elders zou zijn gehouden, ook bij het evenement aanwezig zouden zijn geweest.
- De uitgaven gerelateerd aan het sportevenement moeten niet worden 'teniet gedaan' door vermindering van de vraag in andere delen van de economie, met andere woorden als er sprake is van verschuiving van vraag. Een voorbeeld van verschuiving zijn subsidies van de lokale overheid: als de NK Baanwielrennen niet, of elders, hadden plaatsgevonden, waren deze uitgaven van de provincie naar alle waarschijnlijkheid toch ook in de Gelderse economie terechtgekomen. In feite is dit dus een verschuiving van vraag binnen Gelderland. Deze uitgaven worden dus niet meegeteld als additioneel.

De economische impact bestaat dus uit de volgende onderdelen:

- De additionele bestedingen van toeschouwers/bezoekers van het evenement
- De additionele bestedingen van deelnemers en hun gevolg aan het evenement
- De additionele bestedingen vanuit de organisatie van de NK Baanwielrennen
- Additionele bestedingen door de media

Bezoekers, overnachtingen en bestedingen

De economische impact van bezoekers wordt (in grote lijnen) bepaald door de vermenigvuldiging van het aantal additionele bezoekers met de gemiddelde uitgaven per persoon van deze bezoekers. Op vergelijkbare wijze wordt het aantal overnachtingen bepaald, aan de hand van gemiddelde verblijfsduur.³ Voor zowel het vaststellen van het aantal overnachtingen als voor het berekenen van de totale economische impact is het aantal bezoekers dus essentieel.

Additionele bezoeken en bezoekers

Personen afkomstig van buiten de provincie Gelderland die bij de NK Baanwielrennen aanwezig waren, worden als additioneel gezien indien zij, als het evenement niet in Gelderland zou zijn gehouden, niet in Gelderland waren geweest. Hiervoor wordt in de vragenlijst de stelling voorgelegd: 'Als het evenement niet in Gelderland was geweest, dan was ik ook in Gelderland geweest'. Respondenten van buiten Gelderland die hierop instemmend reageren rekenen we tot niet additionele bezoekers; de uitgaven die zij doen zouden zonder het evenement naar alle waarschijnlijkheid ook in Gelderland neerslaan. Alle andere bezoekers van buiten de provincie zijn speciaal voor het evenement naar Gelderland gekomen en zij zijn, net als hun uitgaven, additioneel.

Bezoekers uit Gelderland beschouwen we bij dit evenement als additioneel als zij, in het geval van een alternatief scenario – de kwalificatiewedstrijden vonden plaats op een andere locatie dan Apeldoorn – ook bij het evenement aanwezig zouden zijn. In dit geval is het aannemelijk dat het evenement ook op een andere locatie in Nederland zou worden gehouden, namelijk *Alkmaar*. Daar hebben in het

³ Dit vinden we door het bezoekersaantal te vermenigvuldigen met het aandeel van overnachters en de gemiddelde verblijfsduur per bezoek.

verleden zeer regelmatig Nederlandse Kampioenschappen plaatsgevonden en van de organisatie van het evenement (Libéma Profcycling) is vernomen dat de wielervedbaan van Alkmaar het meest realistische alternatief was voor Omnisport Apeldoorn. In de enquête is daarom de vraag opgenomen: 'Stel dat dit evenement niet in Apeldoorn was, maar in Alkmaar, was u dan daar naar toegegaan voor dit evenement?'. Gelderlanders die daarop positief reageren worden als additioneel beschouwd. Immers, hun aan het evenement gerelateerde uitgaven zouden in dit alternatieve scenario niet in Gelderland neerslaan, maar daarbuiten.

Van de respondenten afkomstig uit Gelderland was 25% additioneel en van de bezoekers van buiten deze provincie was 81% additioneel. In totaal was 55% van het publiek, oftewel **2353** dagbezoeken additioneel.

Bestedingen bezoekers

Tabel 10 laat de gemiddelde bestedingen per dag van additionele bezoekers zien voor de provincie Gelderland. Voor de donderdag – waarop geen enquêtes zijn verricht – zijn het *overall* gemiddelde percentage additionele bezoekers en het gemiddelde dagbestedingsbedrag genomen. De gemiddelde dagbestedingen van additionele bezoekers was zo'n 22 euro. Hierbij zitten niet de toegangskarten bij inbegrepen, omdat deze terugkomen bij de inkomsten van de organisatie. Door deze hier buiten beschouwing te laten wordt voorkomen dat deze in de totale economische impact worden dubbelgeteld.

Economische impact bezoekers	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag	totaal
Bezoeken	772	622	1.095	1.789	4278
Aandeel additioneel	55%*	56%	54%	55%	55%
Aantal add. Bezoekers	424	347	592	991	2353
Uitgaven pp (excl. Toegang)	€ 21,62*	€ 30,14	€ 21,93	€ 15,49	€ 21,62
Add. bestedingen bezoekers	€ 9.200	€ 10.500	€ 13.000	€ 15.400	€ 48.000

Tabel 10 Bestedingen additionele bezoekers in provincie Gelderland (* = schatting o.b.v. totaal)

De bestedingen van additionele bezoekers verschillen niet veel van de niet-additionele bezoekers in totaal. Wel zit er een verschil tussen verschillende uitgavenposten: additionele bezoekers geven meer uit aan vervoer en eten en drinken, maar aanzienlijk minder aan winkelen. In totaal komen de additionele

bestedingen, exclusief de overnachtingen en toegangskosten, van bezoekers uit op **€ 48.000**.

Overnachtingen en bestedingen aan logies door bezoekers

Aan de hand van de aantallen additionele bezoekers kunnen, met het percentage dat daarvan overnacht, het gemiddelde aantal overnachtingen per persoon het totale aantal overnachtingen worden berekend⁴. Tabel 7 laat een overzicht gegeven van deze indicatoren en het totaal aantal additionele overnachtingen in Gelderland dankzij NK Baanwielrennen. Van de additionele bezoekers overnacht 6,8%, met een gemiddelde overnachtingsduur van 3 nachten. In totaal zijn dat naar schatting 281 additionele overnachtingen in Gelderland door bezoekers van de NK Baanwielrennen. Het gemiddelde overnachtingbedrag van deze bezoekers ligt op slechts tien euro per persoon per nacht. Dit komt vooral doordat meer dan de helft van de bezoekers (gratis) bij vrienden of bekenden overnacht. In totaal bedragen de additionele uitgaven aan logies van bezoekers **€ 2.800**. De economische impact van bezoekers voor Gelderland komt dan op **€ 50.800**

Overnachtingen bezoekers	Totaal
Individuele bezoekers (A)	2516
Aandeel additionele bezoekers (B)	55,0%
Aantal additionele bezoekers (C = A*B)	1383
Aandeel van add. bezoekers dat overnacht (D)	6,8%
Gemiddelde overnachtingsduur (E)	3,0
Aantal additionele overnachtingen (F = C * D * E)	281
Gemiddelde prijs per persoon, per overnachting (G)	€ 10,05
Add. bestedingen bezoekers aan overnachtingen (H = F * G)	€ 2.800

Tabel 11 Indicatoren en uitgaven t.b.v. additionele overnachtingen in provincie Gelderland

Economische impact deelnemers

Bij de NK Baanwielrennen waren 208 deelnemers actief (bron; Libéma Profcycling). Deze deelnemers waren samen op 391 dagen actief. Een deelnemer

⁴ Hierbij wordt aangetekend dat de cijfers afkomstig zijn van een zeer kleine deelpopulatie van de geënquêteerden (de additionele, overnachtende bezoekers). De cijfers zijn daarom niet heel betrouwbaar, maar indicatief (zie hoofdstuk 2).

die op drie dagen actief was, wordt daarbij ook drie keer meegeteld. Elke deelnemer had de mogelijkheid om ook één begeleider (coach, masseur, etc.) mee naar het Omnisport te nemen. Daar is naar verwachting door vrijwel elke deelnemer gebruik van gemaakt. We schatten, in samenspraak met de organisatie, dat er gemiddeld per deelnemer 0,9 begeleider aanwezig was. Daarmee komen het totale aantal 'deelnemersdagen', inclusief de begeleiding, op 743. Deze personen zijn additioneel, aangezien mag worden aangenomen dat zij ook bij het evenement zouden zijn geweest als dit elders zou zijn gehouden. Gemiddeld gaven de deelnemers zo'n €40 per dag uit, blijkt uit de deelnemers die in de enquête zaten⁵. De additionele bestedingen van deelnemers komen daarmee op **€29.200**, exclusief overnachtingen.

Economische impact deelnemers	totaal
Deelnemers (dagen)	391
Aandeel additioneel	100%
Begeleiding (dagen)	352
Aantal add. deelnemers en begeleiding (dagen)	743
Uitgaven pp (excl. overnachtingen)	€ 39,29
Add. bestedingen deelnemers	€ 29.200

Tabel 12 Bestedingen van deelnemers NK Baanwielrennen (excl. Overnachtingen)

Er zijn 208 deelnemers geweest; inclusief begeleiding (factor 1,9) is dit 395. Van de geënquêteerde deelnemers heeft 29% ergens anders overnacht dan op zijn vaste woonadres. Zij verbleven gemiddeld daar 2,5 nacht en gaven een kleine €30 euro per persoon per nacht uit. Daarmee komen de additionele bestedingen van deelnemers aan overnachtingen uit op ruim **€ 8.300**. De totale economische impact van deelnemers en hun begeleiding zijn in totaal **€ 37.500**.

⁵ Het ook gaat voor wat betreft de deelnemers om een beperkte steekproef, die niet voldoende representatief is, maar wel als enig beschikbaar materiaal, als indicatief mag worden beschouwd (zie ook hoofdstuk 2).

Overnachtingen deelnemers	totaal
Individuele deelnemers en begeleiding (A; allemaal additioneel)	395
Aandeel overnachters onder additionele deelnemers (B)	28,6%
Aantal deelnemers dat overnacht (C = A*B)	282
Gemiddelde overnachtingsduur in accommodatie in Gelderland (D)	2,5
Gemiddelde uitgaven per overnachting per persoon (E)	€ 29,25
Uitgaven overnachting additionele deelnemers (C*D*E)	€ 8.300

Tabel 13 Bestedingen van deelnemers NK Baanwielrennen aan overnachtingen

Economische impact vanuit de organisatie

Voor de economische impactberekening van de NK Baanwielrennen is het van belang te weten welke uitgaven de organisatie deed in Gelderland en welke inkomsten uit diezelfde provincie het genereerde. Het saldo daarvan is de netto economische impact vanuit de organisatie.

Tabel 14 laat de **uitgaven** zien van Libéma Profcycling voor de NK Baanwielrennen. Deze gegevens zijn afkomstig van Libéma zelf. In totaal besteedde de organisatie **€ 48.600** binnen de Gelderse provinciegelden. Dit is iets minder dan de helft. Een groot deel van de bestedingen die uit de provincie Gelderland vandaan gaan betreffen de loonkosten voor Libéma Profcycling zelf, dat gevestigd is in Noord-Brabant. De huur van de accommodatie rekenen we wel toe aan de provincie Gelderland, omdat vrijwel alle kosten die met het Omnisport gemoeid zijn neerslaan in Gelderland.

Uitgavenpost	Gelderland	Elders	Totaal
Totaal	€ 48.600	€ 42.200	€ 90.800

Tabel 14 Bestedingen van de organisatie (Bron: Libéma)

Om de economische impact vanuit de organisatie te berekenen moeten de additionele uitgaven dus worden verdisconteerd met de **inkomsten** van de organisatie, die afkomstig zijn uit Gelderland. Dat zijn uitgaven die immers

anders ook in de provincie zouden zijn neergeslagen. Tabel 15 laat zien dat bijna tweederde van de inkomsten van de organisator van de NK Baanwielrennen uit Gelderland afkomstig is. Het grootste deel hiervan bestaat uit een subsidie van de provincie. Van de bezoekers is 55% additioneel te noemen, zoals hierboven al aangegeven. Dit cijfer wordt gebruikt om te bepalen hoeveel van de recetteopbrengst additioneel is (€ 12.000). Dit bedrag zou zonder de NK Baanwielrennen buiten Gelderland neerslaan en kan daarom worden gezien als middelen van elders.

	Gelderland	Elders/additioneel	Totaal
Recette/Entree	€ 9.800	€ 12.000	€ 21.900
Sponsoring / hospitality	€ 200	€ 16.500	€ 16.700
Subsidie provincie	€ 41.400		€ 41.400
Eigen inbreng organisatie	€ 8.000	€ 2.900	€ 10.900
Totaal	€ 59.500	€ 31.400	€ 90.800

Tabel 15 Inkomsten van organisatie (Bron: Libéma; HAN)

Van de totale inkomsten van de NK Baanwielrennen is **€ 59.500** afkomstig uit de provincie Gelderland. Als de uitgaven van de organisatie in Gelderland verrekend worden met deze inkomsten komt economische impact vanuit de organisatie van de NK Baanwielrennen uit op een klein negatief saldo van de **€ 10.900**.

	In Gelderland
Bestedingen	€ 48.600
Inkomsten	€ 59.500
Economische impact t.a.v. organisatie	€ 10.900 -/-

Tabel 16 Uitgaven en inkomsten van organisatie voor de NK Baanwielrennen

Bestedingen vanuit de media

Voor het berekenen van economische impact vanuit de media zijn geen gegevens beschikbaar. De media was vertegenwoordigd met onder andere de NOS (zondag, rapportage) en de lokale pers, waaronder de Stentor en De Gelderlander. Wat de mensen van de media gedurende het toernooi (additioneel) hebben uitgegeven in Gelderland is onbekend, maar naar alle waarschijnlijkheid zal dit beperkt zijn,

met weinig tot geen overnachtingen. Bij de berekening van de totale economische impact zijn de additionele bestedingen van de media opgenomen als een PM-post.

Samenvatting

Tabel 17 geeft de hiervoor gepresenteerde resultaten kort en bondig weer. De totale economische impact van de NK Baanwielrennen voor de provincie Gelderland is positief, namelijk **€ 77.400**. Dit is exclusief de impact van de media, die als PM-post is opgenomen. De belangrijkste positieve bijdrage aan de economische impact komt van de bezoekers, maar ook de deelnemersbestedingen zijn substantieel. Aan overnachtingen is een ruim € 11.000 besteed, voornamelijk door deelnemers.

In vergelijking met de WK Baanwielrennen 2011 laten de NK dus een bescheiden, maar ook positieve, bijdrage aan de Gelderse economie zien. Bij de WK was de totale impact 1,3 miljoen euro, waarvan het grootste deel, bijna een half miljoen euro, voor rekening kwam van de deelnemers. Bezoekers waren daar goed voor €410.000. Daarbovenop kwamen nog een positieve organisatorische impact van het WK à € 272.000 en mediabestedingen van bijna een ton. Voor wat betreft de impact van alleen bezoekers en deelnemers was de economische impact van het WK dus zo'n tien keer zo groot als dit NK.

Categorie	Provincie Gelderland
Bezoekersbestedingen (incl. overnachtingen)	€ 50.800
Deelnemersbestedingen (incl. overnachtingen)	€ 37.500
Organisatorische bestedingen (netto)	-/-€10.900
Mediabestedingen	PM
Totale economische impact (excl. media)	€ 77.400

Tabel 17 Overzicht economische impact NK Baanwielrennen voor de provincie Gelderland

BIJLAGE 1: BRONNEN

Geraadpleegde literatuur

Boer, W.I.J. de (2011). *Wereldkampioenschappen baanwielrennen 2011 - economische impact, bezoekersprofiel en beleving*. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Boer, W.I.J. de (2012). *World Cup BMX Supercross 2011 – economische impact en bezoekersprofiel*. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Provinciale Staten Gelderland, besluit 30-6-2010. *Gelderland Sportland: Programma 2010-2016*.

Schoemaker, J. (2012). *Europees Kampioenschap Handboogschieten Amsterdam 2012. Evaluatie economische impact, tevredenheid & promotionele waarde*. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (2010). *Richtlijnenhandboek Bezoekersaantallen*. www.evenementenevaluatie.nl

Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (2010). *Richtlijnenhandboek Bezoekersprofiel*. www.evenementenevaluatie.nl

Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (2010). *Richtlijnenhandboek Economische impact*. www.evenementenevaluatie.nl

Geraadpleegde websites

www.evenementenevaluatie.nl

www.nkbaanwielrennen.nl

www.knwu.nl

www.libema.nl/profcycling

BIJLAGE 2: ENQUETEURS

Enqueteurs:

Bram Menco
Chiel Nibbeling
Dewi Asselman
Ellen Kooiker
Jeroen Schep
Joeri Pieterse
Jurgen te Brake
Juul de Bruijn
Laurent Cornielje
Niels van den Brink
Romar Maassen
Stefan de Groot
Tom Froom
Wesley Deenen

Begeleiding:

Bram van Wanroij
Willem de Boer

BIJLAGE 3: VRAGENLIJST BEZOEKERS ENQUETE

1:	 Single Select	Uit welk land komt u?	2
		Overig	3
		Duitsland	3
		België	3
		Nederland	2
2:	123 Numeric Input	Wat zijn de vier cijfers van uw postcode?	3
3:	123 Numeric Input	Wat is uw geboortejaar?	4
4:	 Single Select	Wat is uw hoogst voltooide opleiding?	5
		LBO/VMBO/MAVO (incl., Ambachtsschool, Huishoudschool)	5
		MBO (MTS, UTS, VHBO)	5
		HAVO/VWO/HBS	5
		HBO (HTS, HEAO, Hogeschool, Universiteitpropedeuse)	5
		WO	5
		Anders	5
		Basisonderwijs	5
5:	 Single Select	Bezoekt u het evenement:	6
		Als bezoeker op eigen initiatief	6
		Als bezoeker, op uitnodiging van de organisator of sponsor	6
		Als deelnemer	6
		Als journalist/mediawerker	6
		Anders	6
6:	123 Numeric Input	Hoeveel dagen bezoekt u het evenement?	7
7:	 Single Select	Wat is uw belangrijkste motief voor het bezoeken van het evenement?	8
		Persoonlijke motief (meedoen, vermaak,	8

		beleven, zelfontplooiing)	
		Sociaal motief (sociale verplichting, contact onderhouden, andere willen ontmoeten)	8
		Zakelijke motief (zakelijke contacten onderhouden en nieuwe relaties ontmoeten)	8
<hr/>			
8:	123 Numeric Input	Uit hoeveel personen (inclusief uzelf) bestaat uw gezelschap?	9
<hr/>			
9:	 Single Select	Als het evenement niet in Gelderland was, was ik vandaag toch in Gelderland geweest	10
		Waarschijnlijk wel	10
		Waarschijnlijk niet	10
		Weet niet/neutraal	10
<hr/>			
10:	 Single Select	Stel dat dit evenement niet in Apeldoorn maar in Alkmaar zou zijn, was u dan daar naar toegegaan voor dit evenement?	11
		Waarschijnlijk wel	11
		Waarschijnlijk niet	11
		Weet niet, hangt ervan af	11
<hr/>			
11:	 Single Select	Overnacht(te) u de afgelopen of komende nacht(en) ergens anders dan op uw vaste woonadres?	12
		Ja	12
		Nee	17
<hr/>			
12:	 Single Select	Waar overnacht(te) u?	13
		In de gemeente Apeldoorn	13
		Elders in de provincie Gelderland	13
		Elders in Nederland	13
		Buitenland	13
<hr/>			
13:	123 Numeric Input	Hoeveel nachten overnacht(te) u?	14
<hr/>			
14:	 Single Select	Welk type accommodatie overnacht(te) u?	15
		Bij vrienden/familie/kennissen	17
		Bed & Breakfast	15
		Hotel 0-3 sterren	15
		Hotel 4-5 sterren	15

		Bungalowpark/camping	15
		Overig	15
15:	123 Numeric Input	Wat is de prijs van 1 overnachting? Prefix-€ Decimal Places-2	16
16:	123 Numeric Input	Op hoeveel personen heeft deze overnachtingsprijs betrekking?	17
17:	 Single Select	Wat is vandaag op uw van toepassing?	18
		Ik doe alleen uitgaven voor mezelf	20
		Ik betaal ook voor een ander/anderen	19
		Ik betaal niets, iemand anders betaalt voor mij	27
18:	123 Numeric Input	Op hoeveel personen hebben uw uitgaven vandaag betrekking?	19
19:	 Information	In de navolgende vragen willen we graag van u weten waaraan u uitgaven voor uzelf of het totaal aantal personen waarvoor u vandaag uitgaven doet, ZOALS U IN DE VRAAG HIERVOOR HEEFT AANGEGEVEN, heeft gedaan/gaat doen. Eerst zullen evenement-gerelateerde uitgaven langskomen, gevolgd door de uitgaven buiten het evenement om, maar wel in de provincie Gelderland.	20
20:	123 Numeric Input	Toegang tot evenement Prefix-€ Decimal Places-2	21
21:	123 Numeric Input	Eten en drinken op het evenement Prefix-€ Decimal Places-2	22
22:	123 Numeric Input	Overige uitgaven op het evenement Prefix-€ Decimal Places-2	23
23:	123 Numeric	Eten en drinken - elders in Gelderland Prefix-€ Decimal	24

	Input		Places-2	
24:	123 Numeric Input	Winkelen in Gelderland	Prefix-€ Decimal Places-2	25
25:	123 Numeric Input	Vervoer (OV, parkeren, benzine) in Gelderland	Prefix-€ Decimal Places-2	26
26:	123 Numeric Input	Overige uitgaven in Gelderland	Prefix-€ Decimal Places-2	27
27:	i Information	Kunt u in de volgende vragen aangeven in welke mate u tevreden bent over verschillende aspecten van het evenement?		28
28:	↔ Interval Scale	De locatie		29
			Zeer ontevreden	29
			Ontevreden	29
			Neutraal	29
			Tevreden	29
			Zeer tevreden	29
29:	↔ Interval Scale	Sfeer en amusementswaarde		30
			Zeer ontevreden	30
			Ontevreden	30
			Neutraal	30
			Tevreden	30
			Zeer tevreden	30
30:	↔ Interval Scale	De organisatie van het evenement		31
			Zeer ontevreden	31
			Ontevreden	31
			Neutraal	31
			Tevreden	31
			Zeer tevreden	31
31:	↔ Interval Scale	De planning van het evenement in het jaar (tussen Kerst en oud en nieuw)		32
			Zeer ontevreden	32
			Ontevreden	32

		Neutraal	32
		Tevreden	32
		Zeer tevreden	32
32:	 Interval Scale	Value for money (waar voor mijn geld) van toegangsprijs	33
		Zeer ontevreden	33
		Ontevreden	33
		Neutraal	33
		Tevreden	33
		Zeer tevreden	33
33:	 Multi Select	Hoe bent u over dit evenement te weten gekomen?	34
		Via familie/vrienden/kennissen	
		Via social media (twitter/facebook/etc.)	
		Via een krant	
		Via reclame-uitingen	
		Via de KNWU	
		Via andere online media	
		Anders	
34:	 Single Select	Heeft u het evenement in een vorige jaargang bezocht?	35
		Ja	35
		Nee	35
35:	 Single Select	Bent u voornemens het evenement in een volgende jaargang opnieuw te bezoeken, als het volgend jaar wederom zou plaatsvinden op deze plaats en rond dezelfde datum?	36
		Ja	36
		Nee	36
36:	123 Numeric Input	Als u dit evenement als totaal beoordeelt, welk rapportcijfer zou u dat dan geven? Waarbij 1 staat voor zeer slecht en 10 voor uitmuntend.	37
37:	ABC Text Input	Tot slot, heeft u nog opmerkingen of aanbevelingen voor dit evenement?	38
38:	 Single Select	Omcirkel geslacht (zonder te vragen!)	Conclusion
		Man	39
		Vrouw	39

